

DEPARTAMENT D'ECONOMIA
CURS: 2024/25

PROPOSTA PEDAGÒGICA DE LA
MATÈRIA:

ECONOMIA I EMPRENEDORIA

NIVELL EDUCATIU: 4t ESO

Professor de la matèria: Juan Carlos Granell Romero

Contents

1. Introducció	2
a. Legislació	2
b. Justificació de la programació i importància de l'estudi de l'economia 2	
c. Contextualització	3
d. Característiques de l'alumnat	3
2. Establiment dels objectius	4
3. Competències específiques	5
4. Competències clau	6
5. Sabers bàsics	11
6. Situacions d'aprenentatge i Unitats didàctiques.	12
a. Organització i seqüenciació de les Unitats Didàctiques	13
b. Descripció de les unitats didàctiques	14
c. Interdisciplinarietat	23
d. Elements transversals	23
7. Metodologia.	23
a. Metodologia específica	24
b. Activitats complementàries i extraescolars.	25
c. Activitats de reforç i ampliació.	25
d. Organització, agrupaments i recursos	25
8. Avaluació	25
a. Criteris d'avaluació	26
b. Instruments d'avaluació	28
c. Criteris de qualificació	28
d. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.	29
9. Mesures d'atenció per a la resposta educativa	30
a. Mesures d'atenció a l'alumnat amb NESE i NCE	30
b. Mesures d'atenció a alumnes amb altres situacions especials	33
c. Mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les TIC	34
d. Mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de qualsevol tipus de violència i discriminació per raó de discapacitat, gènere, orientació i identitat sexual, ètnia o creences religioses	34

1. Introducció

Segons Gimeno y Pérez Gómez (1985), “La programación responde a un intento de racionalizar la práctica pedagógica de tal manera que ésta no discurra de forma arbitraria”: Així, la programación didáctica es una ferramenta utilitzada pels professors per a facilitar el desenvolupament del procés de ensenyança-aparenentatge.

a. Legislació

La programació de la matèria “Economia i empenedoria” de 4t ESO, té com a marc normatiu les següents disposicions:

- **Llei orgànica 3/2020 de 29 de desembre (LOMLOE)** per la qual se modifica la Llei Orgànica 2/2006 del 3 de maig, d'educació (LOE) (Legislació estatal general).
- **Real Decret 217/2022, del 5 d'abril** pel que s'estableix l'ordenació i les ensenyances mínimes de l'Educació Secundària Obligatòria (Legislació estatal de l'etapa).
- **Decret 107/2022, del 5 d'agost del Consell** pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria (Legislació de la Comunitat Valenciana).

b. Justificació de la programació i importància de l'estudi de l'economia

L'**economia** és present en tots els aspectes de la nostra vida quotidiana, per això és important que l'alumnat adquireisca coneixements econòmics i d'empenedoria que li permeten comprendre la realitat del seu voltant, en un context cada vegada més globalitzat en el qual les relacions econòmiques esdevenen complexes. Aquesta matèria, a més de donar a conèixer els elements i les regles que expliquen els fets econòmics, ensenya a una gestió adequada dels recursos escassos, la qual cosa fomenta la millora en la qualitat de vida i el benestar material i social.

Respecte a l'empenedoria, l'alumnat coneixerà les característiques i habilitats de les persones empenedores, adquirirà una formació econòmica i financera que li permetrà actuar de manera autònoma al seu entorn, i buscarà oportunitats i idees per construir un xicotet projecte empenedor.

En relació a les competències clau, aquesta matèria contribuirà a desenvolupar en l'alumnat l'esperit empenedor i la confiança en si mateix, la participació i el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats, entre d'altres.

L'economia com àrea del coneixement pròpia sorgeix en un marc de la LOGSE aprovada en 1990. En aquell moment només es donava en batxillerat. Hui en dia comptem amb les següents **assignatures** que es poden impartir:

- Economia Social i Sostenible en 2n d'E.S.O.
- Taller d'Economia en 3er d'E.S.O.
- Economia i Emprenedoria en 4t d'E.S.O.
- Economia, Emprenedoria i Activitat Empresarial en 1er de batxillerat General
- Economia en 1er de batxillerat de CCSS
- Economia i Disseny de models de negoci en 2n de batxillerat de CCSS
- Gestió de projectes d'empenedoria com optativa en 2n de batxillerat de CCSS

c. Contextualització

L'IES Violant de Casalduch es troba localitzat a Benicàssim, d'uns 19.951 habitants (INE 2023) en l'hivern i més de 40.000 habitants en l'estiu ja que la seua economia es basa en el turisme al ser un poble de platja. El que fa uns anys era un costum de gent d'altres poblacions per mantindre una segona residència a la població ha esdevingut en un increment de la població del municipi tant a la zona de platja com al centre urbà i a altres urbanitzacions.

L'Institut Violant de Casalduch és un centre públic en el que s'imparteixen estudis d'Ensenyament Secundari Obligatori, Batxillerat i Cicles Formatius (Bàsic, Mitjà i Superior). Al centre treballen un claustre format per uns 100 professors a més d'altres professionals com personal d'administració i serveis. L'alumnat està format per més de 900 alumnes que provenen, majoritàriament, dels dos col·legis de la localitat. L'**alumnat** es distribueix de la següent manera:

- 7 grups de 1er d'E.S.O.
- 8 grups de 2n d'E.S.O.
- 7 grups de 3er d'E.S.O.
- 6 grups de 4t d'E.S.O.
- 5 grups de 1er de batxillerat
- 4 grups de 2n de batxillerat
- 2 grups de Formació Professional Bàsica d'electricitat
- 2 grups de Formació Professional Bàsica de jardineria
- 2 grups de Cicles de Formació Professional de grau mitjà del TECO
- 4 grups de Cicles de Formació Professional de grau superior del TECO

El **Departament d'Economia** està ubicat físicament en el mateix despatx que el Departament de Filosofia. Tres professors impartiran docència a les diferents matèries del Departament, Jennifer Sospedra Zaragoza, que serà la cap de departament, Manuel Banegas Pichastor i Juan Carlos Granell Romero.

Respecte a l'**oferta educativa**, el Departament d'Economia impartirà les següents matèries:

- Economia Social i Sostenible en 2n d'E.S.O. (Juan Carlos)
- Economia i Emprenedoria en 4t d'E.S.O. (Juan Carlos i Manuel)
- Economia, Emprenedoria i Activitat Empresarial en 1er de batxillerat General (Manuel)
- Economia en 1er de batxillerat de CCSS (Jennifer i Juan Carlos)
- Economia i Disseny de models de negoci en 2n de batxillerat de CCSS (Jennifer)
- Gestió de projectes d'emprenedoria en 2n de batxillerat de CCSS (Jennifer)

d. Característiques de l'alumnat

Aquesta programació va dirigida a dos grups: 4t ESO D, en el qual tot l'alumnat cursa la matèria (23 alumnes) i 4t ESO C, en el qual la cursa la meitat del grup (12 alumnes).

En aquesta edat és important tindre en compte certes característiques dels alumnes. Físicament, poden sofrir desequilibris amb el menjar, tenir addiccions i es preocupen molt pel seu físic. Per tant, s'ha de potenciar l'educació activa sobre la salut i el consum. Psicològicament, comencen a raonar

formalment i són crítics, i socialment busquen la seua ubicació dins del grup. És per això que a l'aula s'hauria de treballar el raonament abstracte, l'anàlisi de la realitat que els envolta i promoure el treball autònom i la participació activa.

2. Establiment dels objectius

Els **objectius** són els resultats que els alumnes han d'aconseguir de manera progressiva en tot el procés d'ensenyança i aprenentatge, la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau. Aquesta matèria permet proporcionar a l'alumnat les eines que els ajuden a ser ciutadans crítics i prendre decisions responsables dins de la societat.

D'acord amb el que estableix el art 7 del RD 217/2022, incorporat pel Decret 107/2022 del Consell, l'Educació Secundària Obligatòria contribuirà a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que li permeta:

- a) O1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg afermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- b) O2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) O3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.
- d) O4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) O5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a, amb sentit crític, adquirir nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.
- f) O6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- g) O7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) O8. Comprendre i expressar-se amb correcció oralment i per escrit en les llengües oficials, el valencià com a llengua pròpia i el castellà com a llengua cooficial, produir textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement de la lectura i l'estudi de la literatura.
- i) O9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) O10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloent-hi les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.
- k) O11. Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits d'atenció i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport que afavoreix el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.

- l) O12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura personal, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir així a la seua conservació i millora.
- m) O13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.
- n) O14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. Competències específiques

Les **competències específiques** són els assoliments que l'alumnat ha de poder desplegar en activitats o en situacions que requereixen els sabers bàsics de cada matèria. Les competències específiques constitueixen l'element de connexió entre el perfil d'eixida, els sabers bàsics de les matèries i els criteris d'avaluació.

a. Competència específica 1 (CE1)

“Dissenyar un projecte personal que genera valor per a la societat, analitzar les fortaleses i les febleses pròpies i gestionar de manera eficaç les emocions”.

El projecte personal és important afrontar-lo des d'una actitud innovadora i sostenible, que permeta l'adaptació a diferents situacions, i es fomenta la creativitat i la gestió de la incertesa, amb l'objectiu de generar valor a nivell personal i col·lectiu.

b. Competència específica 2 (CE2)

“Utilitzar estratègies de conformació d'equips i mostrar habilitats socials d'empatia, respecte i lideratge en les dinàmiques de treball en diferents contextos, i analitzar el valor de cooperar amb altres persones”.

Identificar les qualitats personals pròpies i de la resta de persones, les potencialitats i interessos individuals, ajudarà a la constitució d'equips de treballs cooperatius i motivats, en els quals seran definits objectius, rols i responsabilitats. Un correcte desenvolupament i ús de les habilitats socials, com ara l'empatia, l'assertivitat, la negociació o el lideratge, facilita una visió compartida pels membres de l'equip i la creació d'un bon clima de treball, indispensables per a l'èxit del projecte.

c. Competència específica 3 (CE3)

“Identificar necessitats de les persones en l'àmbit local i global i proposar solucions senzilles, innovadores i sostenibles per a satisfer-les, amb sentit ètic i solidari, i analitzar els seus punts forts i febles i el possible impacte en l'entorn econòmic”.

L'alumnat desenvoluparà idees i solucions innovadores que donen resposta a les necessitats detectades en el seu entorn, des d'una visió emprenedora. Per això, utilitzarà mètodes de generació d'idees que seran sotmeses a un procés de validació, analitzant i avaluant l'impacte que la materialització de la idea tindrà en el seu entorn.

En el disseny i desenvolupament de les idees és necessari considerar el ODS i actuar des d'un punt de vista ètic, equitat i sostenibilitat, per a aconseguir alhora la superació del repte i la preservació i cura de l'entorn natural, social i cultural.

d. Competència específica 4 (CE4)

“Identificar els recursos necessaris en el procés de desenvolupament de la idea o la solució creativa proposada i les possibles fonts financeres necessàries per a l'obtenció d'aquests recursos i aplicar-les al seu projecte emprenedor”.

Dins del procés que comporta transformar les idees en prototips de valor, és necessari preveure i aconseguir els recursos humans i materials per a dur el projecte endavant, seleccionant els recursos des d'una perspectiva ètica, eficient i sostenible. Posar en marxa una idea viable suposa adquirir una

formació econòmica, financera, legal o tècnica, valorada com a recurs propi i que servirà per al desenvolupament de nous reptes i aprenentatges en el futur.

e. Competència específica 5 (CE5)

“Presentar i exposar idees i solucions creatives que transmeten missatges convinents adequats al context i als objectius de cada situació, i utilitzar estratègies comunicatives eficaces, respectuoses i inclusives”.

L'alumne ha de saber que les estratègies comunicatives són elements necessaris en qualsevol aspecte de les relacions humanes, també en el món de la emprenedoria o dels negocis. Compartir els coneixements i les experiències permet idear solucions innovadores, motivar, convèncer, prendre decisions i generar oportunitats. En aquest sentit, la estratègia comunicativa facilita la tasca d'explicar i transmetre una idea, analitzar els seus punts forts i febles, i permet que els equips compartiquen, validen o descarten idees, formulen objectius i prenguen decisions consensuades.

f. Competència específica 6 (CE6)

“Analitzar aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos, la necessitat de triar, així com els principals objectius de l'economia actual, i desenvolupar idees que donen solucions eficaces, equitatives i sostenibles”.

L'economia aborda el problema de l'escassetat que origina la presa de decisions per a satisfer les necessitats humanes. Al mateix temps, la societat s'enfronta a problemes relacionats amb el creixement, les externalitats negatives, la desocupació, el frau fiscal o la inflació. D'altra banda, és necessari adquirir una educació econòmica i financera que dona el coneixements bàsics per a donar solucions als reptes de l'economia actual, de manera eficaç i sostenible.

g. Competència específica 7 (CE7)

“Dissenyar i analitzar de manera cooperativa i àgil prototips innovadors i sostenibles, a través d'estratègies eficaces de disseny, i validar els seus resultats de manera ètica, crítica i sostenible”.

En el procés creatiu a un projecte innovador es plantegen solucions que es transformen en aprenentatges validats o demostrables. El prototip és el resultat d'un procés constructiu d'una idea de negoci, que es duu a terme de manera cooperativa en una sèrie de fases. Després del disseny del prototip, es fa el projecte i s'elaboren estratègies de gestió del recursos, del model de negoci i del pla d'execució.

4. Competències clau

Les **competències clau** són les capacitats i habilitats que es consideren imprescindibles per a que l'alumnat pugui progressar amb garantia d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Els objectius de l'etapa i les competències específiques de la matèria estan vinculades a l'assoliment de les competències clau.

A més, l'adquisició de cada competència té un caràcter seqüencial i progressiu, i per això la normativa inclou també uns descriptors operatius que concreten el nivell d'adquisició de cada competència.

- a. Competència en comunicació lingüística (CCL). La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de manera oral i escrita, en diferents àmbits i contextos i amb un propòsit comunicatiu. Aquesta competència constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber, i compren tot tipus de comunicacions i mitjans: des de l'oralitat més habitual fins a la comunicació audiovisual i altres que també precisen del domini de les tecnologies.

El desenvolupament de la matèria afavoreix que l'alumne siga capaç d'explicar esdeveniments econòmics en diferents situacions, utilitzant la terminologia tècnica pròpia de la matèria de forma precisa i correcta, i seleccionar informació en diverses fonts,

diferenciant entre fets i opinions. En el grup de treball creat per a dur a terme el projecte emprenedor, serà capaç de comunicar les seues idees i sentiments, així com valorar les iniciatives dels altres companys. En la realització de debats, el projecte i la seua exposició treballaran esta competència.

CCL1. S'expressa de forma oral, escrita, signada o multimodal amb fluïdesa, coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa tant per a intercanviar informació, crear coneixement i argumentar les seues opinions, com per a establir i cuidar les seues relacions interpersonals.
CCL2. Compren, interpreta i valora amb actitud crítica textos orals, escrits, signats o multimodals dels distints àmbits, per a participar de manera activa i informada i per a construir coneixement.
CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera progressiva i autònoma informació procedent de diferents fonts, avaluant la seua fiabilitat i pertinença en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar-la de manera clara i rigorosa adoptant un punt de vista creatiu i crític a la par que respectuós amb la propietat intel·lectual.
CCL4. Llegeix amb autonomia obres diverses adequades a la seua edat, seleccionant-les en funció dels seus gustos i interessos; aprecia el patrimoni literari i utilitza la seua experiència per a crear textos amb intenció literària de progressiva complexitat.
CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones evitant i rebutjant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no només eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

- b. Competència plurilingüe (CP). Aquesta es basa en la capacitat d'utilitzar diferents llengües per al aprenentatge i la comunicació, i integra les dimensions històrica i cultural per a conèixer i valorar la diversitat lingüística, social i cultural, per a fomentar la convivència. Des d'aquesta competència s'anima a enriquir la comunicació dels alumnes amb el domini d'altres llengües.

Al llarg del curs, farem servir algun document en llengua anglesa (o pàgina web) sobre contingut econòmics i empresarials d'actualitat.

CP1. Utilitza eficaçment una o més llengües, a més de la llengua pròpia o familiar, per a respondre a les seues necessitats comunicatives, de manera apropiada i adequada, segons els seus interessos i considerant diverses situacions i contextos dels àmbits personals, socials, educatiu i professional.
CP2. A partir de les seues experiències, realitza transferències entre diferents llengües, com a estratègia comunicativa i per ampliar el seu repertori lingüístic individual.
CP3. Coneix i valora críticament la diversitat lingüística i cultural present en la societat, integrant-la en el seu desenvolupament personal com a factor de diàleg, per a fomentar la cohesió social.

- c. Competència matemàtica i en ciència i tecnologia (CMCT). Aquesta matèria està relacionada amb les STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) i combina la importància de les matemàtiques, de les ciències i de la tecnologia per a fer front als problemes del món actual. Implica aplicar el raonament matemàtic amb la finalitat de resoldre diversos problemes en diferents contextos.

La ciència econòmica s'estudia els problemes actuals i proposa solucions. I per això, utilitza ferramentes analítiques com gràfics, equacions, funcions o ràtios.

També utilitzarem eines matemàtiques per a calcular despeses i ingressos, o el cost del recursos financers, en la realització del projecte d'iniciativa emprenedora.

STEM1. Utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, i selecciona i emprà diferents estratègies per a resoldre problemes analitzant críticament les solucions i reformulant el procediment, si fora necessari.
STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar els fenòmens que esdevenen al seu voltant, tot i confiant en el coneixement com a motor del desenvolupament, plantejant-se preguntes i comprovant hipòtesis mitjançant l'experimentació i la indagació, utilitzant ferramentes i instruments adequats, apreciànt la importància de la precisió i la veracitat i mostrant una actitud crítica sobre l'abast i les limitacions dels mètodes utilitzats.
STEM3. Planteja i desenvolupa projectes, dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models per a generar i utilitzar productes que donen solució a una necessitat o problema de forma creativa i en equip, procurant la participació de tot el grup, resolent pacíficament els conflictes que puguem sorgir, adaptant-se davant la incertesa i valorant la importància de la sostenibilitat.
STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols,...) i aprofitant de manera crítica la cultura digital e incorporant el llenguatge matemàtic amb ètica i responsabilitat per a compartir i construir nous coneixements.
STEM5. Empren accions fonamentades científicament per a promoure la salut física i mental, i preservar el medi ambient i els essers vius, practicant el consum responsable, aplicant principis d'ètica i seguretat per a crear valor i transformar el seu entorn de forma sostenible.

- d. Competència digital (CD). La competència digital implica l'ús segur, saludable, crític i sostenible de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge i per a la participació social. Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació mediàtica o la creació de continguts digitals, incorporant el pensament computacional i crític.

En economia i emprenedoria cercarem i seleccionarem informació a Internet, farem servir el software necessari per a fer el projecte i la seua exposició, o utilitzarem fulls de càlcul per a presentar pressupostos i plans financers.

CD1. Realitza cerques a Internet seleccionant els resultats de manera crítica, i els arxiva per a posterior recuperació i utilització, respectant la propietat intel·lectual.
CD2. Crea continguts digitals a partir de diferents ferramentes digitals, seleccionant el més adient en funció de la tasca i de les necessitats pròpies d'aprenentatge permanent.
CD3. Es comunica i col·labora compartint continguts, dades e informacions mitjançant plataformes virtuals, i gestiona de manera responsable les seues accions, presència i visibilitat en la xarxa i exercint una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.
CD4. Identifica riscos i adopta mesures preventives en la utilització de les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i fa ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.
CD5. Desenvolupa aplicacions informàtiques senzilles i solucions tecnològiques creatives i sostenibles per a resoldre problemes concrets, mostrant curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.

- e. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA). Aquesta competència és imprescindible per a l'aprenentatge permanent i es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. El seu objectiu és que els alumnes cada vegada més sàpiguen aprendre de manera autònoma i eficaç.

A la nostra matèria, els sabers bàsics tenen relació amb la vida quotidiana i això implica l'aplicació pràctica i concreta dels diferents continguts, tant econòmics com d'emprenedoria.

CPSAA1. Regula i expressa les seues emocions, enfortint l'optimisme, la resiliència i la cerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge, per a gestionar els reptes i canvis i armonitzar-los amb els seus propis objectius.
CPSAA2. Compren els riscos per a la salut en relació amb els factors socials, consolida estils de vida saludables i reconeix conductes contràries a la convivència aplicant estratègies per abordar-les.
CPSAA3. Compren les perspectives i experiències d'altres persones i les incorpora al seu aprenentatge, per a participar proactivament en el treball en grup, acceptant i distribuint tasques i responsabilitats, a partir d'estratègies cooperatives.
CPSAA4. Realitza autoavaluacions sobre el seu procés d'aprenentatge, buscant fonts fiables per a validar i contrastar la informació i per a obtindre conclusions rellevants.
CPSAA5. Planifica objectius a mitjà termini i desenvolupa processos de retroalimentació per a aprendre dels seus errors en el procés de construcció del coneixement.

- f. Competència ciutadana (CC). Aquesta competència contribueix a que l'alumnat pugui exercir una ciutadania responsable i participar a la vida social i cívica, comprnent conceptes i estructures socials, econòmiques i polítiques, amb un compromís actiu de sostenibilitat i convivència. Inclou la adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica basada en el respecte als drets humans i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els ODS plantejats a l'agenda 2030.

La nostra assignatura és important en aquesta competència perquè aprendran a ser més conscients del seu paper com a consumidors, estalviadors, contribuents, usuaris de béns i servicis públics i en el futur, com a treballadors, productors, emprenedors i electors. La matèria tracta aquesta competència en molts punts com l'escassetat, l'economia del comportament i la presa de decisions, la Responsabilitat Social Corporativa, la bretxa salarial, la redistribució de la renda, l'economia submergida, etc.

CC1. Analitza i compren idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la seua pròpia identitat, demostrant respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb altres ciutadans i en qualsevol context.
CC2. Analitza i assumeix els principis i valors que sorgeixen del procés d'integració europea, la Constitució espanyola i els drets humans i de la infància, i participa en activitats comunitàries de presa de decisions i resolució de conflictes, amb actitud democràtica, compromís amb la igualtat de gènere, respecte per la diversitat, el desenvolupament sostenible i l'assoliment d'una ciutadania mundial.
CC3. Compren i analitza problemes ètics d'actualitat, considerant críticament els valors propis i aliens, desenvolupant judicis propis per afrontar la controvèrsia i amb una actitud dialogant, argumentativa i respectuosa, oposada a tot tipus de discriminació i violència.

CC4. Compren les relacions sistèmiques de interdependència, ecodpendència i interconnexió entre actuacions locals i globals, i adopta de manera conscient i motivada un estil de vida sostenible i socialment responsable.

- g. Competència empenedora (CE). Aquesta competència aporta estratègies que permeten detectar necessitats i oportunitats a l'entorn, crear i plantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat i la reflexió crítica i constructiva. Implica prendre decisions basades en el coneixement i col·laborar amb altres persones amb motivació i habilitats comunicatives i de negociació, per a transformar les idees en projectes sostenibles de valor social, cultural o econòmic.

La persona, en tant que agent econòmic, és de vegades consumidor i de vegades productor, i pren decisions econòmiques sobre l'estalvi, el treball, el consum, en un entorn canviant i dinàmic. La matèria tracta també de les qualitats i habilitats de l'emprenedor, del comportament davant diferents situacions i del maneig de la incertesa, desenvolupant un pensament crític i sentit de la responsabilitat.

CE1. Analitza necessitats i oportunitats i s'enfronta a reptes, amb sentit crític i sostenible, per a presentar idees i solucions innovadores dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, educatiu i professional.

CE2. Avalua les forteses i febleses pròpies, fent ús d'estratègies d'autoconeixement i d'autoeficàcia, compren els elements fonamentals del món econòmic i les finances, i els aplica a situacions concretes, utilitzant estratègies i destreses que afavorisquen el treball col·laboratiu i en equip, per tal d'optimitzar els recursos necessaris per a dur a terme una iniciativa empenedora generadora de valor.

CE3. Duu a terme el procés de creació d'idees i solucions innovadores i pren decisions, amb sentit crític i ètic, aplicant coneixements tècnics específics i estratègies àgils de planificació i gestió de projectes, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per a elaborar un prototip final de valor, considerant tant l'experiència d'èxit com de fracàs com una oportunitat per a aprendre.

- h. Competència en consciència i expressions culturals (CCEC). Aquesta competència suposa comprendre i respectar les idees, opinions i sentiments que es comuniquen de manera creativa a altres cultures mitjançant una àmplia gama de manifestacions artístiques i culturals. Ens ajuda a entendre i valorar la riquesa de les diferents cultures i apropar-nos a elles amb una actitud oberta i respectuosa. També fomenta la creativitat i la participació en la vida cultural, contribuint al patrimoni cultural i artístic de totes les comunitats.

En la nostra matèria aquesta competència està present a través de la iniciativa, la creativitat i la imaginació pròpies amb vista a l'expressió de les pròpies idees, i també en l'estudi del objectius del desenvolupament sostenible, en el comerç just a nivell internacional, en valorar la immigració com a fet enriquidor, etc.

CCEC1. Coneix i respecta el patrimoni cultural i artístic, i s'implica en la seua conservació, valorant l'enriquiment personal associat a la diversitat cultural i artística.

CCEC2. Gaudeix i analitza amb autonomia les especificitats i intencionalitats de diferents manifestacions artístiques i culturals del patrimoni, diferenciant i analitzant els diferents contextos, mitjans i soports en que es materialitzen, així com els llenguatges i elements tècnics i estètics que les caracteritzen.

CCEC3.1. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions per mitjà de produccions culturals i artístiques, integrant el seu propi cos i fomentant l'autoestima i la creativitat amb una actitud oberta i col·laborativa.

CCEC4.1. Coneix, selecciona i utilitza amb creativitat diferents mitjans i soports, així com les tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per a la creació de productes artístics i culturals, tant

de manera individual com col·laborativa, identificant oportunitats de desenvolupament personal, social, laboral i empenedor.

5. Sabers bàsics

Els **sabers bàsics** són el conjunt de coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una matèria o àmbit d'aprenentatge, vinculades a les competències específiques.

Els sabers bàsics s'organitzen en tres blocs. El primer es relaciona amb conceptes econòmics, com ara l'anàlisi de l'escassetat i la necessitat de triar, el mercat de treball, les magnituds econòmiques o els objectius macroeconòmics. El segon bloc tracta de l'emprenedoria, les habilitats i actituds de la persona empenedora, o les estratègies en un context competitiu i la gestió de les emocions i els riscos. El tercer bloc inclou les diferents fases del projecte empenedor, des de la generació d'idees fins a la execució del prototip.

BLOC 1. ECONOMIA.

Subbloc 1.1. El problema bàsic de l'economia.

- La importància de l'economia. Economia positiva i economia normativa. Microeconomia i Macroeconomia.
- El problema econòmic: l'escassetat de recursos i la necessitat de triar.
- El comportament de les persones en les decisions econòmiques.
- Els agents econòmics i el flux circular de la renda.

Subbloc 1.2. Funcionament del mercat.

- L'entorn economicoempresarial.
- El funcionament dels mercats.
- El mercat i les oportunitats de negoci: anàlisi de l'entorn general o macroentorn; estratègies d'anàlisi de l'entorn específic o microentorn.

Subbloc 1.3. Principals objectius de l'economia actual.

- Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicadors.
- Sensibilitat davant les desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat.
- Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització.
- L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular.
- L'economia social i solidària. Els objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.

BLOC 2. L'EMPRENEDORIA.

Subbloc 2.1. La figura de la persona empenedora.

- El perfil de la persona empenedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i forteses.

- Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil.
- Comunicació, motivació i lideratge. Habilitats socials.
- Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per a aprendre.
- Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació.
- Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.

Subbloc 2.2. Finances de la persona emprenedora.

- El sistema financer. Control i gestió dels diners. Fonts i controls d'ingressos i despeses.
- Recursos financers a curt i llarg termini i la seua relació amb el benestar financer.
- L'endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers.
- La gestió del risc financer.

BLOC 3. EL PROJECTE EMPRENEDOR.

Subbloc 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprenedor.

- La decisió empresarial com a font de transformació social. Recursos per a dur a terme un projecte emprenedor.
- Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'empresa i la seua responsabilitat social.
- Les funcions i organització de l'empresa. Els equips en les empreses i les organitzacions: estratègies de formació i funcionament d'equips de treball.

Subbloc 3.2. Pla de realització del projecte emprenedor.

- Planificació, gestió i execució d'un projecte emprenedor.
- Mètodes d'anàlisi de la competència.
- El prototip del projecte emprenedor: eines de desenvolupament, presentació, difusió i validació.
- L'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip. Drets i obligacions dels consumidors.
- Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.

6. Situacions d'aprenentatge i Unitats didàctiques.

Les situacions d'aprenentatge són aquelles activitats o espais de reflexió que portaran a l'assoliment per part de l'alumnat de les competències específiques, les competències clau i els sabers bàsics. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tota mena de coneixements implicats en les competències específiques com ara els conceptes, els procediments, les actituds i els valors.

a. Organització i seqüenciació de les Unitats Didàctiques

En aquest apartat vorem a una taula la relació dels blocs de continguts amb les unitats didàctiques. A continuació, farem una seqüenciació de les unitats per sessions, mesos i avaluacions.

TAULA I. ORGANITZACIÓ DE LES UNITATS DIDÀCTIQUES

BLOC	SUBBLOC	UNITAT DIDÀCTICA
Bloc 1. Economia	Subbloc 1.1. El problema bàsic de l'economia	UD1. L'economia: La ciència de l'escassetat.
	Subbloc 1.1. El problema bàsic de l'economia Subbloc 1.2. Funcionament del mercat	UD2. Producció, renda i mercats.
	Subbloc 1.3. Principals objectius de l'economia actual	UD3. Ocupació, preus i intervenció de l'estat.
	Subbloc 1.3. Principals objectius de l'economia actual	UD4. Els nous reptes de l'economia global
Bloc 2. L'emprenedoria.	Subbloc 2.1. La figura de la persona emprenedora	UD5. La figura de la persona emprenedora.
	Subbloc 2.1. La figura de la persona emprenedora	UD9. Creativitat i innovació a l'emprenedoria.
	Subbloc 2.2. Finances de la persona emprenedora.	UD7. Finances personals de l'emprenedor
Bloc 3. El projecte emprenedor.	Subbloc 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprenedor.	UD6. El treball en equip a l'emprenedoria
	Subbloc 3.1. Decisions per a dur a terme el projecte emprenedor.	UD8. L'empresa i el seu entorn.
	Subbloc 3.2. Pla de realització del projecte emprenedor.	UD10. La planificació i execució del projecte emprenedor.

TAULA II: UNITATS PER SESSIONS, MESOS I AVALUACIÓ			
UD	SESSIONS	MESOS	AVALUACIÓ
UD1	8	Setembre	Primera
UD2	9	Octubre	
UD3	11	Octubre – Novembre	
UD4	9	Novembre - Desembre	Segona
UD5	7	Desembre	
UD6	7	Gener	
UD7	10	Febrer	
UD8	12	Març – Abril	Tercera
UD9	6	Maig	
UD10	11	Maig – Juny	

b. Descripció de les unitats didàctiques

En aquest apartat, es relaciona en forma de taula les unitats didàctiques, els sabers bàsics, les situacions d'aprenentatge, les competències clau i les competències específiques.

TAULA III. RELACIÓ ENTRE UNITATS, SABERS BÀSICS, SITUACIONS D'APRENENTATGE, COMPETÈNCIES CLAU I COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

UD	SABERS BÀSICS	SITUACIONS D'APRENENTATGE	C. CLAU	C. ESPECÍFIQUES
UD1	<p>La importància de l'economia. Economia positiva i economia normativa. Microeconomia i Macroeconomia.</p> <p>El problema econòmic: l'escassetat de recursos i la necessitat de triar.</p> <p>El comportament de les persones en les decisions econòmiques.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Debat introductorí motivacional en grup classe sobre necessitats i publicitat. • Activitat per parelles sobre tipus de necessitats (il·limitades, subjectives i evolutives) i recursos escassos. • Identificació de situacions de pobresa absoluta i pobresa relativa. • Exercicis interpretatius sobre costos d'oportunitat i costos irrecuperables. • Valoració de la irracionalitat o no en una sèrie de presa de decisions. • Classificació d'una sèrie de proposicions en micro o macroeconòmiques, normatives o positives • Construïm un model econòmic seguint el mètode científic. 	<p>CCL</p> <p>CPSAA</p> <p>CMCT</p> <p>CC</p> <p>CCEC</p>	<p>CE6</p>

<p>UD2</p>	<p>Els agents econòmics i el flux circular de la renda.</p> <p>El funcionament dels mercats.</p> <p>Producció i creixement sostenible.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Classificació d'una llista de factors productius. • Exercicis numèriques i gràfics de la FPP. Contextualització dels conceptes producció potencial y cost d'oportunitat. • Estudi dels factors de creixement econòmic a partir de la FPP. • Debat sobre la importància de la tecnologia en el creixement econòmic. Exercicis numèrics d'eficiència tècnica i econòmica. • Classificació de les activitats locals per sectors econòmics. • Descripció gràfica de la interacció dels agents econòmics i els mercats en el flux circular. Anàlisi del funcionaments dels mercats de béns i de factors, i explicació dels tipus de renda generades. 	<p>CCL</p> <p>CPSAA</p> <p>CMCT</p> <p>CD</p> <p>CC</p>	<p>CE6</p>
-------------------	--	--	---	------------

<p>UD3</p>	<p>Ocupació i control de preus. Indicadors.</p> <p>Sensibilitat davant les desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l'Estat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Debat sobre les raons de la intervenció estatal a l'economia. • Enumeració dels instruments redistributius. • Debat sobre el conflicte eficiència-equitat respecte a la política redistributiva. • Classificació de diferents despeses i ingressos públics. • Exercicis numèrics d'aplicació de diferents impostos i taxes. • Exercicis numèric i interpretatius sobre taxes d'ocupació i d'inflació. • Identificació dels tipus de desocupació en l'economia local i regional. • Lectura i debat d'un text sobre les causes i conseqüències de les pujades de preus. 	<p>CCL</p> <p>CD</p> <p>CPSAA</p> <p>CMCT</p> <p>CC</p>	<p>CE6</p>
-------------------	---	--	---	------------

<p>UD4</p>	<p>Producció i creixement sostenible. Estratègies de revisió dels processos d'integració econòmica i globalització.</p> <p>L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular.</p> <p>L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi de les causes de la bretxa salarial. Cerca a Internet de mesures posades en pràctica a les empreses per reduir la bretxa salarial. • Lectura de la “Guia dels gànduls per a salvar el món”. I enumeració d'accions concretes individuals en relació a cada ODS. • Cerca d'activitats i sectors de l'entorn que han iniciat el trànsit cap a l'economia circular. Identificació de quina de les 7R estan utilitzant en cada empresa. • Cerca d'identificació d'empreses que gaudeixen del certificat de sostenibilitat del comerç just. • Visita virtual a una empresa d'economia social de la comarca, i anàlisi i síntesi per escrit de les seues característiques. 	<p>CCL CP CD CPSAA CE CMCT CC CCEC</p>	<p>CE3 CE6</p>
-------------------	---	--	--	--------------------

<p>UD5</p>	<p>El perfil de la persona emprenedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i forteses.</p> <p>Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat introductòria: debat emprenedoria i motivacions. Anàlisi dels factors motivacionals personals. • Descripció de maneres d'inspirar motivació. • Enumeració de les qualitats personals i les destreses d'emprenedors locals coneguts. • Identificació de les febleses i forteses pròpies en relació a una idea emprenedora. Elaboració del DAFO personal, entorn professional i decisió. • Cerca d'emprenedors locals (socials, culturals i artístic) i anàlisi de la seua activitat. • Creació d'un logotip en relació a la missió i visió de la teua iniciativa emprenedora. • Pluja d'idees sobre avantatges inconvenients de l'emprenedoria. 	<p>CCL</p> <p>CP</p> <p>CD</p> <p>CPSAA</p> <p>CE</p> <p>CC</p> <p>CCEC</p>	<p>CE1</p> <p>CE3</p>
-------------------	--	--	---	-----------------------

<p>UD6</p>	<p>Comunicació, motivació i lideratge. Habilitats socials.</p> <p>Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per a aprendre.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi dels avantatges i inconvenients del treball en equip en diverses activitats esportives, socials i de negoci de la zona. El mateix per una activitat cooperativa en una matèria del curs actual. • Identificació d'estratègies comunicatives en un conflicte o tema de discussió amb la família o els amics. • Valoració de la importància de l'aplicació de la intel·ligència emocional en diferents contextos propers a l'alumnat. • Assignació de rols grupals e una activitat complexa a realitzar, acadèmica o esportiva. • Simulació d'aplicació d'un tipus de lideratge determinat en funció de l'objectiu i problema a resoldre. • A partir d'un conflicte determinat, valorem diferents tècniques per a la seua resolució. 	<p>CCL CPSAA CE CC</p>	<p>CE2 CE5</p>
<p>UD7</p>	<p>El sistema financer. Control i gestió dels diners. Fonts i controls d'ingressos i despeses.</p> <p>L'endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers.</p> <p>La gestió del risc financer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Classificació dels diners, dels comptes bancaris i de les targetes bancàries. • Exercicis numèrics d'elaboració de pressupostos personals. • Anàlisi dels tipus de deutes més habituals d'un xicotet empresari. Càlcul numèric del cost de tindre deutes. • Estudi dels recursos financers propis de l'emprenedor. • Anàlisi dels recursos financers aliens de l'emprenedor: sense cost i amb cost. Exercicis numèrics. • Relació entre projecte d'inversió i font de finançament. 	<p>CCL CPSAA CE CC CMCT</p>	<p>CE4 CE6</p>

<p>UD8</p>	<p>L'entorn econòmic i empresarial. Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació.</p> <p>Missió, visió i valors de l'empresa. La responsabilitat social.</p> <p>Les funcions i organització de l'empresa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Debat sobre la missió i visió d'algunes empreses del entorn global i local. • Visita a empresa pública de la localitat per elaborar un llistat sobre els seus elements. • Anàlisi dels objectius qualitatiu i quantitatiu de 5 empreses conegudes a nivell nacional o local. • A partir de 5 empreses privades de la zona de diferents sectors d'activitat, redacció de les funcions a desenvolupar en cada una de les àrees funcionals del seu organigrama. • A partir de 3 empreses de la localitat, anàlisi del seu entorn general i específic. Elaboració del seu DAFO. • Cerca a Internet de com empreses privades de diferents sectors i grandària treballen els diferents àmbits de la RSC. • Exercicis numèrics de càlcul de benefici esperat i lliniar de rendibilitat, a partir de les dades obtingudes en 2 empreses de la localitat. • Classificació de les empreses i les seues obligacions fiscals. Exercicis numèrics. 	<p>CCL</p> <p>CP</p> <p>CPSAA</p> <p>CE</p> <p>CMCT</p> <p>CD</p>	<p>CE3</p> <p>CE4</p>
-------------------	--	--	---	-----------------------

<p>UD9</p>	<p>Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi dels jaciments d'ocupació a l'economia local, a partir de l'anàlisi de les necessitats de la zona. • Cerca de competidors e l'entorn local i estimació xifra de negoci (creació de valor). • A partir d'una llista d'idees de negoci d'èxit a altres llocs, valoració de les que podrien ser implantades al municipi. • Classificació de les innovacions i quina aplicaries a la teua idea de negoci. • Anàlisi de tècniques per a desenvolupar la creativitat. 	<p>CCL CD CPSAA CE CCEC</p>	<p>CE2 CE5</p>
<p>UD10</p>	<p>Raons per a dur a terme un projecte emprenedor. Planificació i execució d'un projecte emprenedor. El prototip del projecte emprenedor i el seu usuari final. Drets i obligacions del consumidor. Drets sobre el prototip.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Descripció de l'estructura del pla de empresa relacionat amb la teua idea emprenedora. • Anàlisi de la viabilitat comercial del teu negoci, i necessitats dels consumidors • Anàlisi de la viabilitat financera del projecte, així com de la viabilitat tecnològica del teu prototip. • Identificació dels instruments de Màrqueting més adequats per al teu negoci. • Previsió dels costos i ingressos relacionats amb la teua idea. • Elecció de la forma jurídica i tràmits de posada en marxa de l'empresa. • Pla d'inversió i finançament del teu negoci. 	<p>CCL CD CPSAA CE CMCT CCEC</p>	<p>CE4 CE7</p>

c. Interdisciplinarietat

La nostra matèria té relació amb les següents disciplines:

- Llengua castellana i valenciana: les dos llengües permeten una acció comunicativa i són necessàries per a explicar els conceptes econòmics bàsics i la interacció en els grups de treball per a dur a terme el prototip i el projecte innovador.
- Llengua anglesa: serà important per la lectura i comprensió de textos per a comprendre millor aspectes de l'economia global.
- Matemàtiques: construir models matemàtics per a comprendre i explicar problemes rellevants, fer ús de representacions gràfiques, o interpretar missatges orals i escrits utilitzant un llenguatge matemàtic. Seran ferramentes utilitzades a la disciplina.
- Tecnologia i Digitalització: la gestió dels recursos disponibles, l'ús responsable i sostenible de objectes o materials, o l'ús de la tecnologia digital ajudaran a adquirir coneixements d'emprenedoria i economia.
- Geografia i Història: ajuda a comprendre el moment històric i el context en el qual les idees econòmiques sorgeixen, així com la presa de decisions en el marc dels ODS.
- Biologia i Geologia: aspectes com la sostenibilitat, la conservació de les formes de vida existents al planeta, o la adopció d'hàbits de comportament responsables amb l'entorn són principis que guien en les unitats del curs.
- Educació en Valors Cívics i Ètics: des de l'assignatura es promouen actituds i valors respectuoses amb l'entorn i amb les altres persones. Es treballa en el marc de les relacions pacífiques, la sostenibilitat del planeta o la lluita contra la desigualtat i la injustícia.

d. Elements transversals

Els elements transversals que es troben en consonància amb la LOMLOE, i que es treballen en les unitats didàctiques, són els següents:

- Comprensió lectora.
- Expressió oral i escrita.
- Comunicació audiovisual i TIC.
- Educació emocional i valors.
- Foment de la creativitat i de l'esperit científic.
- Educació per a la salut (incluïda la sexual).

7. Metodologia.

La **metodologia general** són el conjunt de procediments utilitzats per adquirir les competències específiques i els seus descriptors operatius, i assolir els objectius de la Etapa educativa.

A la proposta metodològica és element essencial el perfil d'eixida. El perfil d'eixida és la pedra angular de l'edifici curricular i és l'element que determina les competències a adquirir i el disseny de situacions d'aprenentatge per a aconseguir-les.

Quant a la dimensió aplicada, el perfil d'eixida se concreta en la formulació d'un conjunt de descriptors operatius de les competències clau. Per tant, fixa les competències clau que l'alumnat ha d'haver assolit i desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica.

a. Metodologia específica.

La **metodologia** es basa en combinar aspectes teòrics i pràctics amb la finalitat d'assolir les competències específiques, que portaran a l'adquisició de les competències clau i els seus descriptors operatius.

A la nostra matèria, l'alumnat haurà de reflexionar davant dels problemes econòmics d'actualitat i buscar solucions ètiques, innovadores i sostenibles. Haurà de seguir un mètode científic per a la contrastació de diferents aspectes de la realitat, o haurà de mostrar creativitat i constància en la creació d'un projecte innovador que dona resposta a les necessitats de l'entorn.

Alguns criteris per a dissenyar situacions de aprenentatge en les Unitats Didàctiques serien:

- Relacionar-les amb activitats d'àmbit local i pròxim a l'alumne
- Establir situacions que permeten la utilització dels ODS
- Establir relacions amb altres matèries per a adquirir una visió integral de la matèria
- Promoure la competència clau de aprendre a aprendre i desenvolupar un plantejament crític
- Promoure activitats per a ser abordades de manera cooperativa, a través del diàleg, el debat en grup i la distribució de les tasques, buscant solucions de consens
- Proposar activitats a l'aula que permeten traslladar la solució a problemes reals de fora de l'aula
- Impulsar l'ús de les noves tecnologies digitals i audiovisuals

Així, s'afavorirà l'aprenentatge basat en la interacció a través del diàleg (debat), la contextualització en l'entorn més pròxim i el treball cooperatiu. Tot això, a partir d'estratègies d'exposició, d'investigació o indagació i d'observació que facen aplicable allò que s'ha après a la vida real. Alguns exemples d'**activitats** que es duran a terme en aquest curs són: visualització de vídeos, resolució de problemes numèrics, anàlisi de gràfics, debats i anàlisi col·lectiu de documents, resolució de qüestions, projectes d'investigació, etc.

La forma més comuna de presentar els continguts és per mitjà de preguntes àmplies, amb la finalitat que es compreguen els continguts bàsics, acompanyats d'una explicació dels diferents apartats sobre els què es pot reflexionar. La flexibilitat serà un principi bàsic i seran clau els següents elements didàctics:

- Metodologia activa: Motivació i justificació mitjançant la realització d'activitats relacionades amb el tema que mostren als alumnes la necessitat de conèixer els sabers bàsics i el seu ús pràctic.
- Activitats de anàlisi de la informació i de síntesis, amb la finalitat d'adquirir un aprenentatge que els permeta continuar aprenent per si mateix.
- Activitats individuals i en grups.
- Participació activa en totes les activitats dissenyades.
- Activitats de reforç, basades en la realització d'activitats senzilles i individualitzades per assolir les competències, i activitats d'ampliació.

b. Activitats complementàries i extraescolars.

No està previst la realització d'activitats complementàries o extraescolar en aquesta matèria.

c. Activitats de reforç i ampliació.

Les activitats com a accions ordenades que el professorat duu a terme per desenvolupar situacions d'aprenentatge, han de planificar-se per a respondre a les necessitats individuals.

Com a activitats de reforç, tractarem la diversitat dins de l'aula amb distints instruments, com la proposta diferenciada d'activitats, ritmes distints, tasques que contempen un diferent nivell d'execució, sempre atenent al context i situació de cada alumne en eixe moment.

Com a activitats d'ampliació, se'ls planteja a l'alumnat la realització d'activitat diverses que suposen l'aprofundiment en algun apartat del currículum.

d. Organització, agrupaments i recursos

Respecte a l'**organització de l'espai a l'aula**, la seua distribució serà funcional i modificable en funció del tipus d'activitat a realitzar.

Respecte a l'**agrupació dels alumnes**, esta podrà ser individual, en parelles o en grup classe, depenent de l'activitat.

I finalment, respecte als recursos requerits seran:

- Cerca d'informació a Internet.
- Unitats Didàctiques elaborades pel professor que complementen el llibre de text, que tindrà un caràcter auxiliar.
- Dossier d'activitats a realitzar per a lliurar per la plataforma Aules.
- Vídeos i documentals a Internet.
- Projector, pissarra, ordinador, impressora, llibreta de l'alumne, calculadora, etc.

8. Avaluació

L'avaluació és el procés on el professor observa i valora de manera continua i sistemàtica el procés d'ensenyança i aprenentatge per tal de determinar si l'alumnat assoleix les competències o, en cas contrari, és necessari introduir alguns ajustos.

El procés d'avaluació ens indica si existeix desviació entre les competències específiques fixades a la normativa i el seu nivell d'assoliment per part de l'alumnat. Si aquesta desviació existeix o no, també ha de ser utilitzat com a intercanvi d'informació entre alumnat i professorat a través de l'observació, les activitats realitzades a l'aula, els treballs marcats per fer a casa o a classe, els debats i discussions sorgits a l'aula, el treball en grup, etc.

D'aquesta manera l'avaluació s'ha d'entendre no únicament com la simplificació del treball de l'alumnat en una qualificació sinó com un procés continu i de millorar la tasca de l'alumnat i del docent. Com el procés finalitzarà amb una qualificació, s'ha d'intentar que aquesta incloga tota una sèrie de criteris per fer el més just possible la mateixa.

De la mateixa manera, el professorat també haurà d'avaluar la seua pròpia pràctica docent.

a. Criteris d'avaluació

Els **criteris d'avaluació** són els referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en l'alumnat en les situacions o activitats d'aprenentatge que requereixen el desplegament de les competències específiques de cada matèria o àmbit en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.

Aquests criteris s'estableixen d'acord amb les competències específiques. Com que ja hem fet la relació entre les unitats, els sabers bàsics, les situacions d'aprenentatge, les competències clau i les competències específiques, a partir de la taula següent podrem veure quins criteris d'avaluació aniran en cada unitat.

CE1. Dissenyar un projecte personal que genera valor per a la societat, analitzar les fortaleces i febleses pròpies i gestionar de manera eficaç les emocions.	CA1.1. Fer una planificació i una organització de les diferents tasques necessàries per a dur a terme un projecte personal, resoldre possibles dificultats amb creativitat i mostrar esforç i tenacitat.
	CA1.2. Utilitzar estratègies d'anàlisi de les fortaleces i les febleses personals i comparar-les amb les qualitats pròpies de les persones emprenedores.
	CA1.3. Gestionar de manera eficaç les emocions i les destreses personals, i promoure i desenvolupar actituds creatives.
	CA1.4. Analitzar els resultats aconseguits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, i fer propostes de millora sobre el mateix treball.
CE2. Utilitzar estratègies de conformació d'equips i mostrar habilitats socials d'empatia, respecte i lideratge en les dinàmiques de treball en diferents contextos, i analitzar el valor de cooperar amb altres persones.	CA2.1. Constituir equips de treball basats en principis d'equitat, coeducació i igualtat entre dones i homes, i utilitzar estratègies que faciliten la identificació i l'optimització dels recursos humans necessaris que conduïsquen a la consecució del repte proposat.
	CA2.2. Mostrar habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació i innovació àgil en diferents contextos de treball en equip, i utilitzar diferents estratègies comunicatives.
	CA.2.3. Respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés dut a terme, i assumir les decisions preses de manera col·lectiva.
	CA2.4. Assumir amb confiança la incertesa, les dificultats i els errors que poden sorgir en els mateixos processos d'aprenentatge.
CE3. Identificar necessitats de les persones en l'àmbit local i global i proposar solucions senzilles, innovadores i sostenibles per a satisfer-les, amb sentit ètic i solidari, i analitzar els seus punts forts i	CA3.1. Identificar en l'entorn més pròxim les idees innovadores que donen resposta a necessitats locals i globals, i promoure el desenvolupament sostenible.
	CA3.2. Comprovar que les idees de negoci proposades responen de manera innovadora i sostenible a les necessitats detectades, descriure els seus avantatges i inconvenients i analitzar l'impacte que poden generar en l'entorn econòmic.

febles i el possible impacte en l'entorn econòmic.	CA3.3. Aplicar metodologies àgils que faciliten la superació de reptes econòmics plantejats i l'obtenció de solucions a les necessitats detectades, amb sentit ètic i solidari.
CE4. Identificar els recursos necessaris en el procés de desenvolupament de la idea o la solució creativa proposada i les possibles fonts financeres necessàries per a l'obtenció d'aquests recursos i aplicar-les al seu projecte emprenedor.	CA4.1. Identificar els recursos materials, immaterials i digitals necessaris en el procés d'ideació creativa i analitzar la perspectiva sostenible.
	CA4.2. Seleccionar algunes fonts financeres bàsiques i valorar l'horitzó temporal i el risc que impliquen en el projecte.
	CA4.3. Argumentar la necessitat del control del pressupost personal com a eina essencial de la viabilitat del projecte, i reflexionar sobre el risc de l'endeutament i les seues conseqüències en el procés d'emprenedoria.
CE5. Presentar i exposar idees i solucions creatives que transmeten missatges convincent adequats al context i als objectius de cada situació, i utilitzar estratègies comunicatives eficaces, respectuoses i inclusives.	CA5.1. Validar les idees i les solucions presentades mitjançant missatges convincent i adequats al context i objectius concrets, i utilitzar estratègies comunicatives àgils adaptades a cada situació comunicativa.
	CA5.2. Presentar i exposar, amb claredat i coherència, les idees i les solucions creatives, i valorar la importància de mantindre una comunicació eficaç i respectuosa al llarg de tot el procés dut a terme.
	CA5.3. Utilitzar correctament la terminologia econòmica i financera adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum i utilitzar un llenguatge no discriminatori.
CE6. Analitzar aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos, la necessitat de triar, així com els principals objectius de l'economia actual, i desenvolupar idees que donen solucions eficaces, equitatives i sostenibles.	CA6.1. Identificar el problema econòmic de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, així com prendre consciència de les conseqüències d'aquest en la societat.
	CA6.2. Identificar els efectes de la desocupació, la desigualtat de la renda, l'economia submergida i la inflació en alguns contextos i situacions reals, i descriure alguna mesura correctora per a cadascun d'aquests.
	CA6.3. Descriure les característiques de l'economia col·laborativa, circular i social, i valorar l'impacte que tenen en diferents entorns.
	CA6.4. Interpretar algunes activitats econòmiques de la vida quotidiana des del punt de vista financer.
CE7. Dissenyar i analitzar de manera cooperativa i àgil prototips innovadors i sostenibles, a través d'estratègies eficaces de disseny i validar els seus resultats de manera ètica, crítica i sostenible.	CA7.1. Dissenyar un prototip final innovador i sostenible, i avaluar de manera crítica i ètica la seua aportació a l'entorn.
	CA7.2. Analitzar de manera crítica el procés de disseny del prototips creats, i establir comparacions entre l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació aconseguida en els processos i els resultats obtinguts.
	CA7.3. Utilitzar estratègies eficaces de disseny i seleccionar aquelles que faciliten l'execució del prototip final de manera àgil i cooperativa.

b. Instruments d'avaluació

Considerarem els següents instruments d'avaluació:

1a avaluació:

- La realització d'una prova escrita per UD 1, 2 i 3 (80% de la nota de l'avaluació)
- La realització de les activitats programades en les UD 1 a 3, en grup de 2 o individual (15% de la nota de l'avaluació)
- L'assistència i actitud participativa i col·laborativa en les activitats de l'aula (5% de la nota de l'avaluació)

2a avaluació:

- La realització de tres proves escrites, una de la UD 4, una altra de les UD 5 i 6, i una altra de la UD 7 (80% de la nota de l'avaluació)
- La realització de les activitats programades de les UD de l'avaluació, individual o per parelles (15% de la nota de l'avaluació)
- L'assistència i actitud participativa i col·laborativa en les activitats de l'aula (5% de la nota de l'avaluació)

3a avaluació:

- La realització d'una prova escrita de la UD 8 (80% de la nota de l'avaluació) i una prova escrita de les UD 9 i 10 (20% de la nota de l'avaluació)
- La realització de les activitats programades de les UD 8, ponderada en un 15%, i de les UD 9 i 10, ponderada en un 75%.
- L'assistència i actitud participativa i col·laborativa en les activitats de l'aula (5% de la nota de l'avaluació)

Totes les activitats es lliuraran per Aules en la data prevista.

c. Criteris de qualificació

En la qualificació considerem aquests aspectes importants:

- La qualificació del trimestre serà arrodonida a l'alça a partir de 0,5 centèsimes sempre que siga més d'un 5.
- No es podrà aprovar el trimestre amb una activitat o prova escrita no presentada o valorada per sota de 3,5.
- En cas d'observar situacions estranyes durant l'examen, el professor podrà decidir repetir l'examen oralment. En cas que el professor sàpiga segur que l'alumne està copiant, podrà decidir si suspendre l'examen o, directament, l'avaluació.
- Les proves escrites es realitzaran en la data assenyalada. La no assistència a una prova escrita implicarà l'obligació d'acudir a la recuperació al final de curs, a no ser que presenten el justificant del Centre de Salut o altres institucions.
- La nota final de l'assignatura s'obtindrà mitjançant la mitjana ponderada de la qualificació obtinguda en cadascuna de les tres avaluacions de manera que:

- 1a avaluació 33%
- 2a avaluació 33%
- 3a avaluació 33%
- A final de curs, es podran lliurar les activitats no presentades al llarg del curs, i es tindrà dret a una prova escrita de recuperació final. En eixe cas, la nota màxima serà un 5.

d. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Les **activitats d'avaluació** han d'anar encaminades a donar informació a l'alumnat, sobre els continguts, objectius i capacitats assolides. Les activitats d'avaluació també oferiran informació sobre la pràctica docent, en quant a l'acompliment d'allò que s'ha programat, els apartats que s'han de reforçar, possibles canvis en la metodologia, etc.

L'avaluació s'ha de considerar tenint en compte la informació que ofereix a tots els agents que intervenen en el procés d'ensenyament aprenentatge, així com altres elements com l'aula, l'entorn, els recursos didàctics utilitzats, la metodologia, etc. El professorat avaluarà, per tant, els aprenentatges de l'alumnat així com els processos d'ensenyament i la pròpia tasca docent.

Per tal de dur a terme la pràctica docent, cal avaluar aspectes com el grau de consecució de la programació, l'explicació dels apartats més importants, l'adaptació de la mateixa a les necessitats de l'alumnat, la utilització de materials diversos, el foment de la participació activa de l'alumnat, la resolució de problemes reals en els que aplicat allò après, etc.

Per dur a terme l'avaluació de la tasca docent es proposa seguir una graella com la següent:

		Nivell d'assoliment			
		0	1	2	3
1	La programació s'aplica en la pràctica i és un instrument orientador i de referència.				
2	La programació identifica objectius, continguts, criteris d'avaluació, competències clau i s'adapta a les característiques del grup.				
3	Existeix coherència entre el que s'ha programat i el desenvolupament de les classes.				
4	La distribució temporal és equilibrada.				
5	S'adequa a les necessitats de l'entorn i de l'alumnat.				
6	S'han tingut en compte els aprenentatges significatius.				
7	Té en compte els interessos i el nivell de desenvolupament de l'alumnat.				
8	Es proposen activitats properes a l'entorn real de l'alumnat				
9	Es considera la interdisciplinarietat en el tractament dels continguts.				

10	La metodologia fomenta la motivació de l'alumnat.				
11	Es fomenta la participació activa de l'alumne per tal d'implicar-lo en el propi procés d'aprenentatge.				
12	Els criteris de qualificació i d'avaluació s'han donat a conèixer a l'alumnat i a les famílies.				
13	Els recursos són els adequats.				
14	S'utilitzen materials diversos pel que fa a suport i contingut.				
15	S'ha donat resposta a les diferents capacitats i ritmes d'aprenentatge.				
16	Dóna resposta a diferent tipus d'interessos, necessitats i capacitats de l'alumnat.				
17	S'estableixen vies de comunicació entre professorat i famílies i altres professionals per afavorir l'aprenentatge de l'alumnat				
18	Es fa un seguiment trimestral i una avaluació final de la programació.				

9. Mesures d'atenció per a la resposta educativa

En l'article 31 del Decret 108/2022 podem observar les mesures de resposta educativa per a la inclusió. D'acord amb l'article 25 del Real Decret 243/2022 correspon a les administracions educatives disposar de mitjans necessaris per a que l'alumnat que necessite una atenció diferent a la ordinària pugui aconseguir els objectius establerts per a l'etapa i adquirir les competències corresponents. L'atenció a aquest alumnat es regirà pels principis de normalització i inclusió.

Les administracions educatives fomentaran l'equitat i inclusió educativa, la igualtat d'oportunitats i la no discriminació de l'alumnat amb discapacitat. Per això s'establiran les mesures de flexibilització i alternatives metodològiques d'accessibilitat i disseny universal que siguin necessàries per tal d'aconseguir que aquest alumnat pugui accedir a una educació de qualitat en igualtat d'oportunitats.

D'altra banda, en el Títol II de la LOMLOE, concretament en l'article 71 s'estableix que les administracions educatives disposaran dels mitjans necessaris per a que tot l'alumnat aconseguisca el màxim desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional, així com els objectius establerts amb caràcter general en la present llei. A més, s'estableix que correspon a les Administracions educatives assegurar els recursos necessaris per a l'alumnat que necessiten una atenció educativa diferent a la ordinària.

a. Mesures d'atenció a l'alumnat amb NESE i NCE

El primer punt a analitzar són els alumnes amb NESE i amb NCE. Els **alumnes amb NESE** són els alumnes amb discapacitat psíquica, discapacitat sensorial auditiva i visual, discapacitat motora, trastorn generalitzat del desenvolupament, trastorn de l'espectre autista, trastorn emocional greu, trastorn greu de conducta, trastorn greu de llenguatge oral, trastorn greu del llenguatge, trastorn per dèficit d'atenció amb o sense hiperactivitat, trastorn d'aprenentatge de lectura i escritura (com dislexia, afasia, etc.), alumnes amb altes capacitats intel·lectuals, alumnes amb un desfase curricular de dos o més anys per condicions greus de salut o relacionades amb aspectes socials, econòmics, culturals, geogràfics i ètnics, i alumnes d'incorporació tardia al sistema educatiu espanyol.

Per la seua banda, els **alumnes amb NCE** són els que tenen Necessitats de Compensació Educativa. Componen un dels diferents col·lectius d'alumnes que necessiten recolzament específic en la seua educació. Per això, és essencial que l'atenció a la diversitat forme part de la planificació del procés

d'ensenyança-aprenentatge i resposta a aquestes necessitats en les aules. Entre aquests trobem els alumnes amb necessitats educatives especials, els alumnes amb trastorns per dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH), migrants, etc.

Aquesta matèria es dona en el nivell post-obligatori, per tant, hi ha molt casos dels anteriors que no es preveuen en aquesta assignatura. No obstant això, el professor atindrà les necessitats específiques que apareguen en el procés d'ensenyament i aprenentatge d'una manera individualitzada.

En termes generals, la forma d'actuació en cas que tinguem alguns dels cassos anteriors serà la següent:

- Mesures d'atenció a alumnes amb altes capacitats intel·lectuals: No presenten problemes d'aprenentatge però és necessari motivar-los i ampliar els seus coneixements amb activitats d'ampliació i reunions per a motivar-los. Se'ls motivarà a llegir premsa econòmica nacional i internacional, debats en xicotet grup sobre xerrades de contingut econòmic en programes de televisió o ràdio, etc.
- Mesures d'atenció a alumnes amb un desfase curricular de dos o més anys per condicions greus de salut o relacionades amb aspectes socials, econòmics, culturals, geogràfics i ètnics: S'els deixarà un període d'adaptació al ritme de la classe, es flexibilitaran els terminis d'entrega i les proves escrites i es faran tutories quan siga necessari.
- Mesures d'atenció a alumnes procedents d'entorns desfavorits: Solen presentar problemes d'adaptació o absentisme escolar. En aquests casos, s'oferiran tutories personalitzades i es contactarà amb el Departament d'Orientació per tal que puguin ajudar-los de la manera més adequada.
- Mesures per a alumnes estrangers: Poden presentar certs problemes en l'idioma però no hi haurà molts casos donat la no obligatorietat d'aquest curs. No obstant, en cas que hi haja algun alumne es farà un seguiment més exhaustiu del llenguatge i se'ls donaran sinònims i definicions i sempre que ho necessiten es realitzaran tutories personals.
- Atenció a alumnes amb necessitats educatives especials: Es realitzaran tutories per a un seguiment més personalitzat. Les adaptacions podran ser significatives quan el desfase dels cursos siguen més de dos basant-se en la modificació d'elements del currículum com objectius, continguts, criteris d'avaluació; o no significatives referint-se a la metodologia (entrega de materials i activitats alternatives per a que puguin aconseguir els mínims exigibles).
- Mesures d'atenció a alumnes hospitalitzats o convalescent en el domicili: Se li enviaran els materials vists en classe per correu electrònic i qualsevol dubte es resoldrà per telèfon, videoconferència o missatgeria instantània. Quan es reincorpore, se li permetrà un breu període d'adaptació al ritme de la classe (flexibilitat en els terminis d'entrega i proves escrites).
- Mesures de recolzament a alumnes repetidors: Això significa que presentaven problemes d'aprenentatge, per tant, es farà un seguiment més personalitzat, es valorarà molt positivament la seua assistència i la seua atenció i s'intentarà proposar ser "líders" en grups de treball per a motivar-los.

Per a finalitzar aquest punt, afegim la proposta del departament d'Orientació:

- Mesures d'atenció per a la resposta educativa per a la inclusió:

El Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, estableix com una de les línies generals d'actuació la gestió curricular. Els processos de planificació i desenvolupament curricular han de tindre present la diversitat de l'alumnat i complir amb una sèrie de requisits:

- Estimular la implicació de l'alumnat.
- Aplicar mitjans de presentació i expressió múltiples i diversos.
- Utilitzar metodologies actives que promoguen la interacció, col·laboració i cooperació entre l'alumnat.
- Incorporar processos i instruments participatius d'avaluació.
- Seleccionar i elaborar materials que complisquen amb els criteris d'igualtat, no discriminació i sostenibilitat, que tinguen en compte la perspectiva de gènere i, a més, que siguen accessibles.
- Donat que la practica totalitat de l'alumnat que cursarà aquestes matèries presenta necessitats de suport educatiu en diferents graus es fa imprescindible abordar les matèries des d'un enfocament inclusiu i universal que pugua donar resposta a totes les seues necessitats. Es per això que es proposa seguir en el disseny dels contextos i situacions els següents Principis del Disseny Universal d'Aprenentatge, Ronald Mace (1998).

Principi 1. Ús equitatiu: Els espais, activitats i materials han de ser accessibles i equitatius per a poder ser emprats per persones amb diferents capacitats i habilitats. Per a aplicar aquest principi cal:

- Proporcionar oportunitats d'ús idèntiques quan siga possible i si no ho és, que siguen equivalents en el seu ús.
- Evitar segregar i estigmatitzar. L'aula ha d'acollir a tots els seus estudiants i professorat i promoure el sentiment de pertinença evitant prejudicis i tenint altes expectatives cap a tots els nostres estudiants.
- Oferir privacitat i protecció a tots els seus usuaris.
- Proporcionar seguretat a tots els usuaris. L'aula ha de proporcionar un entorn segur on tots se senten benvinguts i protegits.
- Afavorir la implicació de l'alumnat en el seu propi aprenentatge.

Principi 2. Flexibilitat en l'ús: Aquest principi implica l'ús de múltiples maneres d'accés i expressió i afavorir el processament amb diferents nivells d'aprofundiment. Per a aplicar aquest principi hem de:

- Proporcionar diverses alternatives per a aconseguir les metes educatives. Per exemple, flexibilitzant el currículum mitjançant el disseny d'activitats multinivell o utilitzant diferents estratègies metodològiques.
- Adaptar-se al ritme i velocitat de l'alumnat.
- Presentar el material en diversos formats i amb diversos graus de complexitat.
- Oferir diverses vies per a accedir a la informació, per al processament i per a l'expressió del coneixement.
- Oferir múltiples opcions per a la col·laboració perquè les interaccions han de ser accessibles per a tot l'alumnat.
- Garantir suports per a facilitar l'aprenentatge.

Principi 3. Ús simple i intuïtiu: Aquest principi implica assegurar-nos que el nostre alumnat comprén el que ha de fer. Al·ludeix a la facilitat per a entendre la tasca, no a la complexitat d'aquesta. Per a aplicar aquest principi caldrà:

- Eliminar la complexitat que no siga necessària i els elements que poden provocar distracció durant el procés d'aprenentatge, sense que això supose simplificar la tasca.
- Garantir l'accessibilitat cognitiva

- Facilitar que l'alumnat sàpia quina és la informació important i quina la complementària o menys rellevant.
- Donar a conèixer amb claredat a tot l'alumnat els objectius, les tasques que es realitzaran, els terminis i els mètodes d'avaluació.
- Adaptar el disseny a diferents rangs de competència lingüística i diversitat cultural.
- Donar feedback immediat durant i després de completar la tasca

Principi 4. Informació perceptible: Aquest principi implica que la informació siga perceptible per a tot l'alumnat. Per a aplicar aquest principi serà necessari:

- Assegurar que les condicions ambientals permeten que els continguts siguen fàcilment perceptibles per tot el nostre alumnat.
- Garantir l'accessibilitat sensorial.
- Utilitzar les estratègies i els suports tècnics que siguen necessaris per a l'alumnat amb limitacions sensorials temporals o permanents.
- Utilitzar diferents modalitats (tàctil, auditiva, visual), estratègies i suports tècnics per a presentar la informació essencial.
- Assegurar la comunicació de manera accessible entre tots els membres de la comunitat educativa.
- Comprovar l'accessibilitat dels recur sos en línia segons els estàndards de la WCAG

Principi 5. Tolerància a l'error: Aquest principi implica que el professorat dinamitze estratègies encaminades a identificar i reconduir qualsevol situació problemàtica. Per a aplicar aquest principi cal:

- Oferir feedback regularment i oportunitats per a corregir errors.
- Avaluar els coneixements previs necessaris i ajustar el procés d'ensenyament per a minimitzar el fracàs en l'aprenentatge.
- Assegurar l'accessibilitat emocional per a evitar la frustració i indefensió apresada i crear un entorn d'aprenentatge segur on l'error forme part del procés d'aprenentatge.

Principi 6. Poc esforç físic: Aquest principi implica que els espais i activitats han de ser físicament accessibles Per a aplicar aquest principi s'ha de:

- Garantir que les dificultats físiques no siguen un obstacle per a l'accés i elaboració de la informació, ni per a l'expressió de l'aprens.
- Assegurar que els espais del centre i les activitats programades siguen accessibles físicament, és a dir, permetre que totes les persones arriben i romanguen i realitzen les activitats amb comoditat.
- Promoure que l'ús d'eines d'escriptura, tablets, teclats o qualsevol tecnologia s'adapte a les capacitats de prensió, pressió, rapidesa, etc. de cada usuari.

Principi 7. Dimensions que permeten un ús adequat: Aquest principi implica la realització d'adaptacions o adequacions necessàries per a adaptar-se a l'usuari, quan la resta de principis s'han aplicat i no han sigut suficients. Per a aplicar aquest principi hem de:

- Assegurar que l'extensió dels continguts permeta la seua comprensió i maneig.
- Revisar que els espais, tant físics com virtuals, i les eines permeten l'ús adequat per part de tots els membres de la comunitat educativa.
- Garantir que les adaptacions estiguen connectades amb la programació d'aula.

b. Mesures d'atenció a alumnes amb altres situacions especials

A més dels alumnes esmentats en l'apartat anterior hi ha uns altres que també s'han de tenir en compte però que apareix molt ben definit en la llei. L'article 32 del Decret 108/2022 estableix les mesures per a l'alumnat que compagina els estudis del batxillerat amb la condició de deportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'èlit, o amb la condició de personal tècnic, entrenador, arbitral o judge d'èlit de la Comunitat Valenciana. Per tal d'afavorir la compatibilitat de la seua activitat esportiva amb l'activitat acadèmica, aquest alumne es podrà convalidar la matèria optativa de primer curs del

batxillerat amb la pràctica deportiva. A més, la matèria d'Educació Física de primer curs de batxillerat serà objecte de possible exenció per als esportistes d'alt nivell, alt rendiment o d'èlit.

De la mateixa manera, l'article 33 del Decret 108/2022 estableix les mesures per a l'alumnat que compagina els estudis de batxillerat i les ensenyances professionals de dansa. Per a afavorir la compatibilitat i la simultaneïtat dels estudis d'aquest alumnat pot sol·licitar la convalidació de la matèria optativa del batxillerat i pot sol·licitar la convalidació de determinades matèries de la modalitat d'arts. Així mateix, també pot sol·licitar l'exenció de la matèria d'Educació Física de primer de batxillerat.

Finalment, l'article 34 del Decret 108/2022, estableix les mesures per a l'alumnat que compagina els estudis del batxillerat i els ensenyaments professionals de música. Per tal d'afavorir la compatibilitat i la simultaneïtat dels estudis aquest alumnat podrà sol·licitar la convalidació de la matèria optativa de batxillerat i podrà sol·licitar la convalidació de la modalitat d'art.

c. Mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les TIC

Al nostre centre es treballa, des de l'etapa inicial de l'E.S.O., el bon ús de les TIC de manera transversal. Durant la setmana d'acollida del nou estudiantat, a les assignatures de projectes es treballa la seguretat i privacitat a Internet, recalcant la responsabilitat en l'ús del correu electrònic corporatiu del centre, la importància de tancar sessió o els perills de suplantar la identitat digital.

Des del Departament d'Economia també s'incentiva el bon ús de les tecnologies i els recursos en línia, amb diverses activitats proposades a l'entorn digital:

- Ús de l'aula virtual de l'assignatura.
- Ús dels portàtils del departament.
- Ús de la pissarra interactiva.
- Creació de treballs, presentacions, vídeos o podcasts, utilitzant processadors de textos, ferramentes d'edició de vídeos o ferramentes per crear pòsters en línia, com pot ser l'ús de l'aplicació Canva o l'eina de treball col.laboratiu Google Drive.
- Investigació a través de pàgines de prestigi.
- Realització d'activitats en línia.
- Accés a material audiovisual relacionat amb l'Economia: notícies, vídeos, presentacions, biografies d'economistes, etc.

Finalment, dins de les situacions d'aprenentatge plantejades, es poden proposar textos relacionats amb temes d'actualitat vinculats amb l'ús de les TIC, com el *clickbait*, l'abús de les pantalles, el ciberassetjament o el reconeixement de les *fake news*.

d. Mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de qualsevol tipus de violència i discriminació per raó de discapacitat, gènere, orientació i identitat sexual, ètnia o creences religioses

Amb la finalitat de contribuir al desenvolupament de la igualtat efectiva entre homes i dones i del rebuig del masclisme i la violència masclista, s'evitaran els continguts i els comportaments sexistes i estereotips, que suposen algun tipus de discriminació. A més, també es tindrà cura del llenguatge oral i escrit emprat, per tal d'evitar expressions sexistes i masclistes, apostant així per l'ús d'expressions inclusives del llenguatge (per exemple, procurarem utilitzar la paraula alumnat en lloc d'els alumnes).

A l'hora de dissenyar les activitats i seleccionar textos i imatges, es vigilarà que no hi haja desequilibris en la presència d'homes i dones o de persones de diferents cultures. També s'intentarà oferir una mostra representativa de textos d'escriptores i les imatges i textos no reproduiran

situacions masculines o de rols de gènere discriminatoris. A més, es tractarà amb normalitat la diversitat sexual i cultural, fomentant la tolerància i el respecte. Seguint aquesta línia, s'empraran textos que suscitin reflexions escrites i/o debats orals sobre aquestes temàtiques, de la mateixa manera que també es podran realitzar treballs d'investigació, exposicions orals, exposicions digitals o murals que fomenten el respecte i el bon tracte.

Entre els objectius d'aquestes mesures estan:

- Desenvolupar l'autoestima i una concepció del propi cos com a expressió de la personalitat.
- Analitzar críticament la realitat i corregir prejudicis sexistes i les seues manifestacions en el llenguatge, la publicitat, els jocs, les professions, etc.
- Adquirir habilitats i recursos per a realitzar qualsevol tipus de tasques, domèstiques o no.
- Consolidar hàbits no discriminatoris.
- Aprendre a previndre i resoldre de manera pacífica i dialogada els conflictes de la vida personal, escolar, familiar i social.
- Adquirir els valors que sustenten la llibertat, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític, la pau, la democràcia, el respecte vers els drets humans, el respecte a persones amb diversitat funcional i el rebuig de qualsevol tipus de violència (racisme, xenofòbia, homofòbia i qualsevol actitud intolerant i discriminatòria cap a les diferències).
- Treballar activitats, textos i tasques per a conscienciar a l'alumnat sobre el dret a l'educació de totes les persones, el respecte a la diversitat, el valor d'una convivència pacífica i harmònica, respectant els drets humans.
- Educar per a l'acció: les lliçons de pau, l'evocació de figures i el coneixement d'organismes compromesos amb la pau han de generar estats de consciència i conductes pràctiques.
- Desenvolupar el judici moral, atenció a la intenció, finalitat, mitjans i efectes dels nostres actes.
- Desenvolupar actitud de respecte cap a la resta.
- Fomentar el coneixement i la valoració de les diferents cultures.
- Conèixer i exercir les formes de participació cívica, el principi de legalitat i els drets i deures constitucionals.
- Exercitar el civisme, el respecte i la democràcia a l'aula.